

Jan Mielżyński

"Komunikacja w doradztwie zawodowym", pod red. nauk. Daniela Kukli, Radom 2008 : [recenzja]

Problemy Profesjologii nr 1, 189-191

2009

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Jan Mielżyński.

Recenzja książki

Komunikacja w doradztwie zawodowym

pod red. naukową Daniela Kukli, Instytut Technologii i Eksploatacji
– Państwowy Instytut Badawczy, Radom 2008, str. 253.

Problematyka doradztwa zawodowego staje się obecnie przedmiotem zainteresowania wielu instytucji odpowiedzialnych za rozwój poradnictwa zawodowego, zarówno w kraju jak i w krajach Unii Europejskiej, bowiem ma ono związek z kształtowaniem karier zawodowych, rozwojem zasobów ludzkich i pomaga w rozwiązywaniu problemów rozwijania aktywności zawodowej bezrobotnych.

Nakładem Instytutu Technologii i Eksploatacji oraz Państwowego Instytutu Badawczego, ukazała się niedawno na rynku wydawniczym interesująca publikacja pod redakcją naukową Daniela Kukli: „Komunikacja w doradztwie zawodowym”.

Opracowanie jest efektem pracy dwudziestu autorów przedstawiających problem zarówno od strony teoretycznej, empirycznej oraz praktyki poradniczej. Podstawowym instrumentem w świadczeniu usług doradztwa zawodowego jest komunikacja w układzie doradca-radzający się. Złożoność tych relacji próbują zbadać i opisać autorzy poszczególnych artykułów.

Opracowanie składa się z dwóch części, poprzedzonych „Wstępem” Daniela Kukli, który podkreśla, że „Rozważania przedstawione w opracowaniu koncentrują się na poszukiwaniu sensu komunikacji w doradztwie przez interpretacje złożonych relacji między komunikacją a szeroko rozumianym doradztwem zawodowym”.

Publikacja dotyczy poprawnej komunikacji doradców zawodowych we wzajemnych relacjach z klientami. Natomiast za główny cel pracy Daniel Kukla uznaje potrzebę „zwrócenia uwagi na to, iż wzajemna komunikacja oraz odpowiednio nabyte kompetencje doradców zawodowych najczęściej decydują o jakości pracy doradcy zawodowego”.

W części pierwszej autorzy zajmują się czynnikami jakie wpływają na jakość pracy doradcy zawodowego, począwszy od motywów wyboru zawodu doradcy zawodowego, przez rozwój profesjonalizmu, efektywność wykonywanej pracy doradcy zawodowego, aspekty psychologiczne, kompetencje komunikacyjne i zarządzanie nimi. Autorzy zaprezentowali zarówno problematykę teoretyczną jak i swój dorobek badawczy, związany z doradztwem zawodowym.

Część pierwszą rozpoczyna artykuł Beaty Nowickiej, która na podstawie badań własnych usiłuje dociec jakimi motywami kierują się młodzi ludzie przy wyborze zawodu doradcy zawodowego. Jej zdaniem są to: zainteresowanie zawodem i zamiłowanie do jego wykonywania. Z kolei Dominika Buczkowska, skoncentrowała swoją uwagę na problemie własnego rozwoju zawodowego doradcy zawodowego i dążeniu do pełnego profesjonalizmu. Autorka uważa, że profesjonalizm doradcy zawodowego to jego przygotowanie merytoryczne do pracy, osobowość i umiejętność rozwiązywania nietypowych problemów klientów, które on za-

akceptuje i uzna za swoje. Agnieszka Wojtczuk-Turek w swoim artykule zajęła się psychologicznymi korelatami efektywności doradcy zawodowego. Z badań jakie autorka przeprowadziła nad badaniem osobowości doradców zawodowych wynika, że „najwyższe wskazania uzyskano w skalach, które odnoszą się do korelatów osobowościowych, mówiących o realizacji potrzeb: wytrwałości, i porządku, osiągnięć i dominacji”. W konkluzji autorka stwierdza, że „doradca zawodowy to osoba, która powinna przejawiać osobowościowe predyspozycje do realizowania zadań trudnych, o dużym zasięgu czasowym i osiągania celów w sposób skuteczny”. Daniel Kukla, zajął się w swoim artykule kompetencjami komunikacyjnymi jako atrybutem doradcy zawodowego. Autor do podstawowych kompetencji komunikacyjnych, ważnych w pracy doradcy zalicza: umiejętność aktywnego słuchania, umiejętność przemawiania, umiejętność rozmawiania, asertywność, wiedzę i umiejętności w zakresie komunikacji werbalnej i niewerbalnej, umiejętność komunikacji dwukierunkowej i wiedzę w zakresie zakłóceń w komunikacji oraz umiejętność ich unikania. Aleksandra Kolorz, z kolei rozpatruje problem kompetencji doradcy zawodowego w ujęciu czysto praktycznym, na przykładzie osoby pełniącej tę rolę w powiatowym urzędzie pracy. Jej zdaniem podstawowe kompetencje doradcy zawodowego to: inicjatywa, elastyczność, praca zespołowa, zdolność do przekonywania i innowacje. Artykuł Marka Idzika o zarządzaniu kompetencjami zawodowymi, kończy pierwszą część publikacji.

W drugiej części opracowania, autorzy skoncentrowali się na wybranych aspektach komunikacji doradców zawodowych w relacjach z odbiorcami. Tymi aspektami są m.in.: narzędzia komunikacji, autoprezentacja, rozmowa kwalifikacyjna, techniki i strategie NLP. Piszą o tym: Dorota Brzozowska, Agnieszka Bondaruk, Renata Rosmus, Monika Wróbel-Wnuk, Daniel Kukla, Ewa Golasz i Joanna Górna.

Wiele uwagi autorzy poświęcają bardzo ważnym problemom jakości usług poradniczych i efektywności porozumiewania się doradcy zawodowego z klientem. Piszą o tym: Anna Syrek-Kosowska, Agnieszka Bondaruk. Obok efektywności ważna jest skuteczność w pracy doradcy zawodowego. Anna Pierzchała prezentuje w opisie swoich badań zastosowanie analizy Transakcyjnej, jako skutecznego narzędzia pracy w ręku doradcy zawodowego.

W doradztwie zawodowym występują dwie kategorie, a mianowicie, doradztwo indywidualne i grupowe. W obu efektywna komunikacja jest podstawowym narzędziem sukcesu. Anna Gutowska prezentuje w swoim opracowaniu rolę komunikacji w poradnictwie grupowym. Natomiast Beata Krawczyk-Bryłka przedstawia jak ważną rolę w procesie doradczym spełnia umiejętność aktywnego słuchania przez doradcę zawodowego osoby, która przyszła po poradę. Nie wszystkie rozmowy w czasie procesu poradniczego są miłe i przyjemne. Szczególnie dotyczy to wielu osób w grupie bezrobotnych, które przeżywają stres po utracie pracy. Dlatego nie zawsze klient jest osobą chcącą aktywnie współpracować z doradcą zawodowym. Z tego punktu widzenia bardzo ważne jest analizowanie zachowań negatywnych i konfliktowych osoby bezrobotnej w procesie poradniczym. Tymi problemami zajmuje się w swoim artykule Ewa Zygnerska.

Łukasz Bednarczyk prezentuje specyficzne aspekty rozmowy doradczej z osobą niepełnosprawną. Dzięki Internetowi i telefonowi, można prowadzić usługi doradcze także na odległość. Jak dobrze i skutecznie to robić, radzi w swoim opracowaniu Diana Anna Kubiś. Artykuł Anny Wieczorek która pisze o etyce w komunikacji, zamyka drugą część publikacji.

Redakcja prezentuje na zakończenie książki wykaz autorów opracowań, z którego wynika, że są to zarówno naukowcy-teoretycy jak i liczna grupa praktyków–doradców, zatrudnionych głównie w różnych instytucjach rynku pracy.

Publikacja ma dużą wartość poznawczą oraz praktyczną. Dlatego jak pisze w recenzji prof. dr hab. Ryszard Parzęcki: „Praca ta powinna być przedmiotem żywego zainteresowania kandydatów na doradców zawodowych, czynnych doradców, ale także ludzi zajmujących się poradoznawstwem oraz organizatorów i reformatorów systemu poradnictwa zawodowego w Polsce”.

Zaletą tego opracowania jest także, to, że poszczególne problemy procesu doradczego, dla którego ważnym elementem jest komunikowanie się doradcy z radzącym się, zebrano w logiczną całość, co znacznie ułatwia sięganie do poszczególnych wątków. Niektóre opracowania zawierają graficzną prezentację wyników badań co znacznie wzbogaca ich wartość poznawczą.

Publikacja jest wartościowym opracowaniem problemu komunikacji nie tylko w poradnictwie zawodowym, ale sięga znacznie szerzej do poradnictwa w ogóle. Redaktor naukowy publikacji Daniel Kukła adresuje ją do osób, „które studiują doradztwo zawodowe i personalne bądź już funkcjonują w rolach zawodowych wymagających przygotowania do prowadzenia poprawnej komunikacji w relacjach międzyludzkich, a ich aspiracje do profesjonalizmu kształtują określone oczekiwania względem doradztwa jako dyscypliny naukowej”.

Dlatego warto książkę polecić nie tylko profesjonalnym doradcom zawodowym, ale także doradcom innych zawodowych specjalności. Może ona być przydatna zarówno szkolnym doradcom zawodowym, pedagogom szkolnym oraz pracownikom poradni psychologiczno-pedagogicznych. Bowiern problemy komunikacji w rozmowie poradniczej mogą być interesujące dla wielu środowisk pedagogicznych, dla których codzienna i właściwie prowadzona komunikacja z uczniami jest podstawą do osiągnięcia sukcesu wychowawczego i może być bardzo pomocna w wyborze kariery zawodowej.